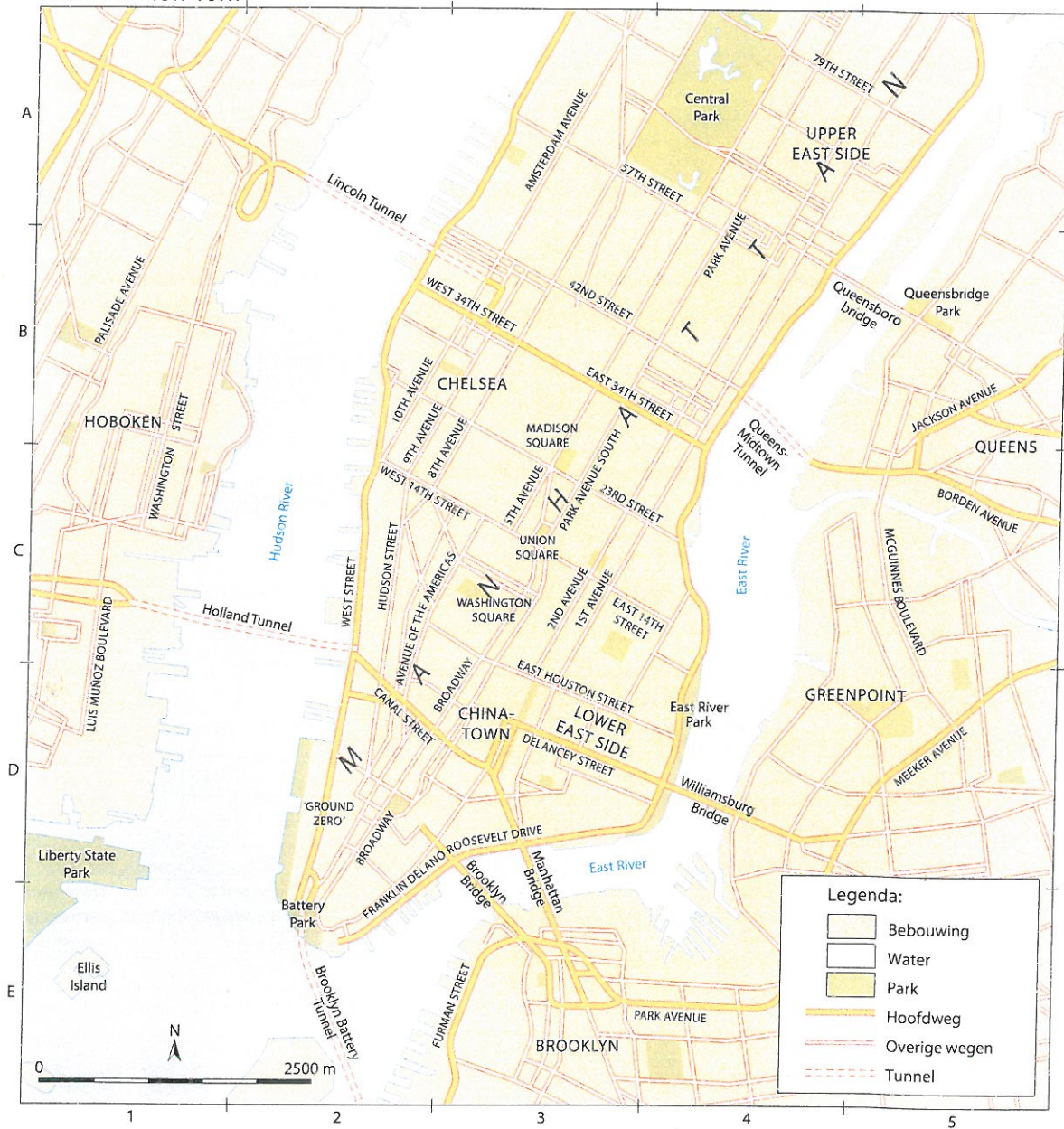

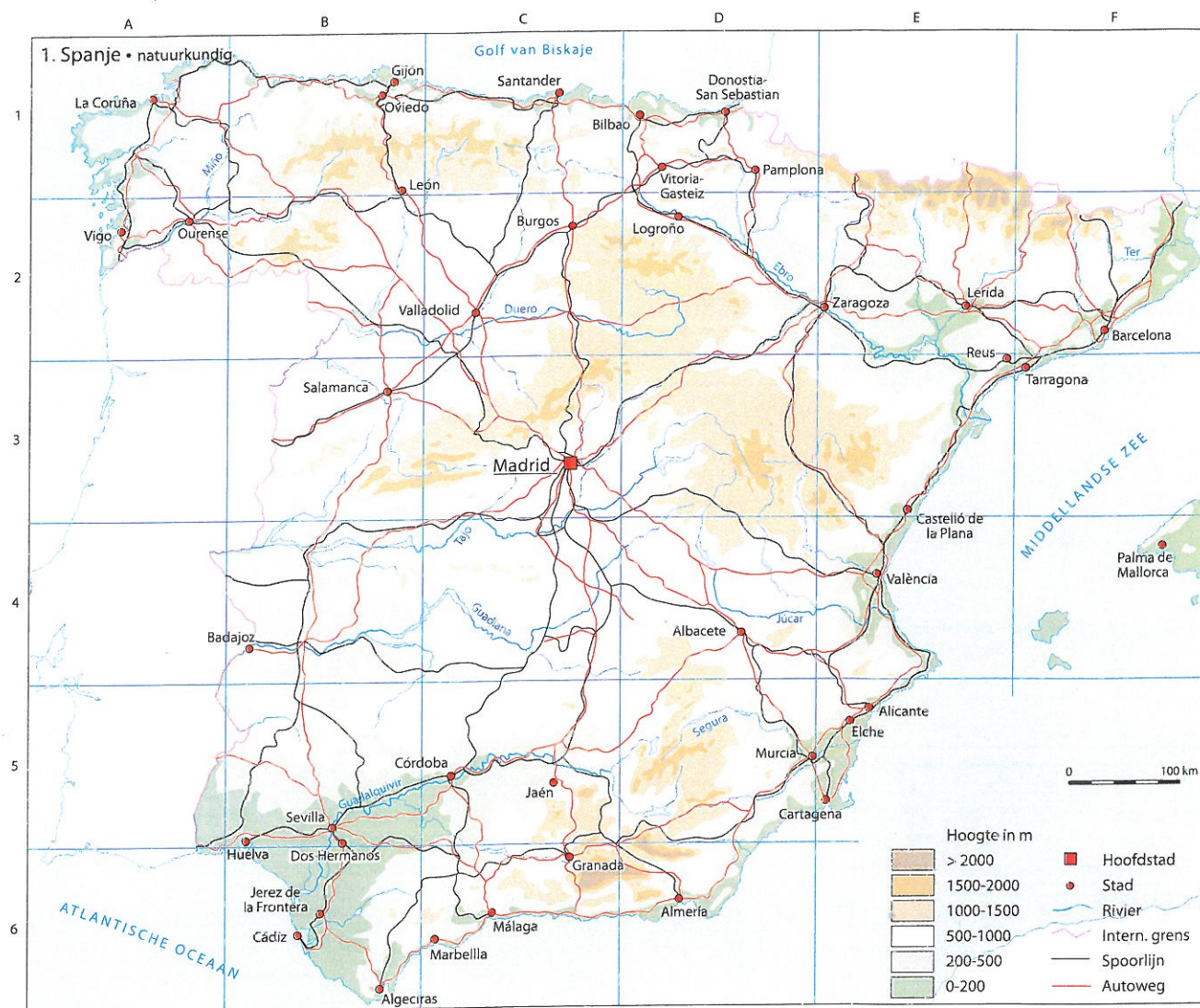
Taak 2: Studievaardigheden 1 – Kaartlezen

Kaart van New York

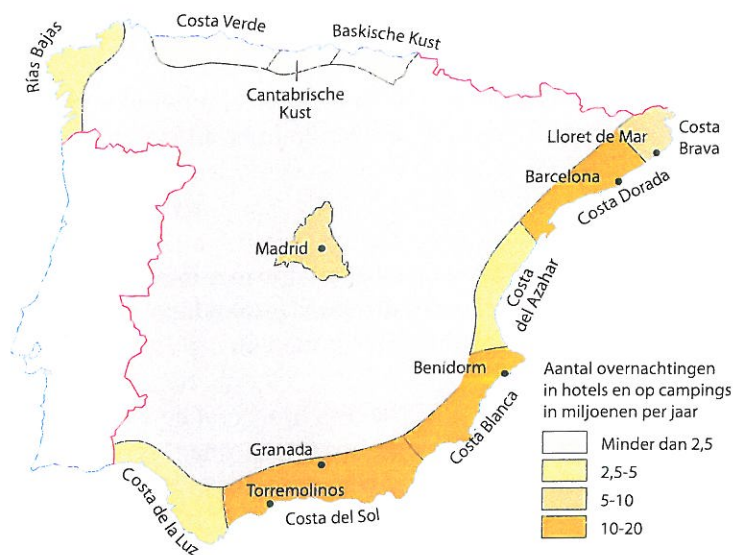
Deel van New York

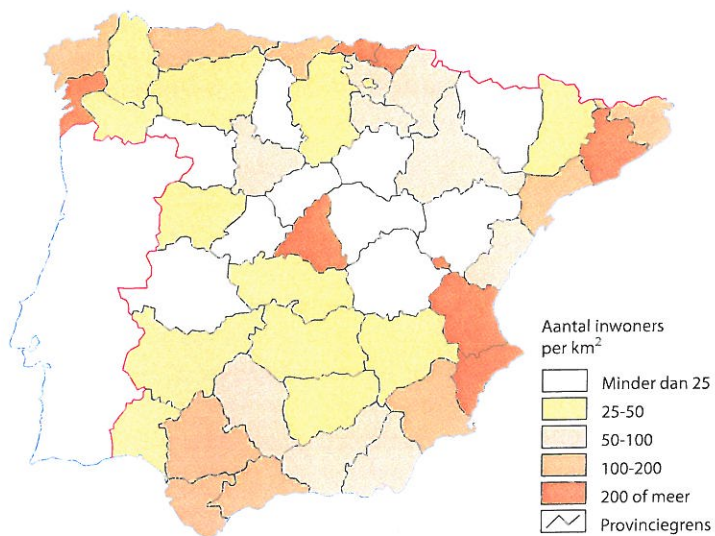
Kaarten van Spanje

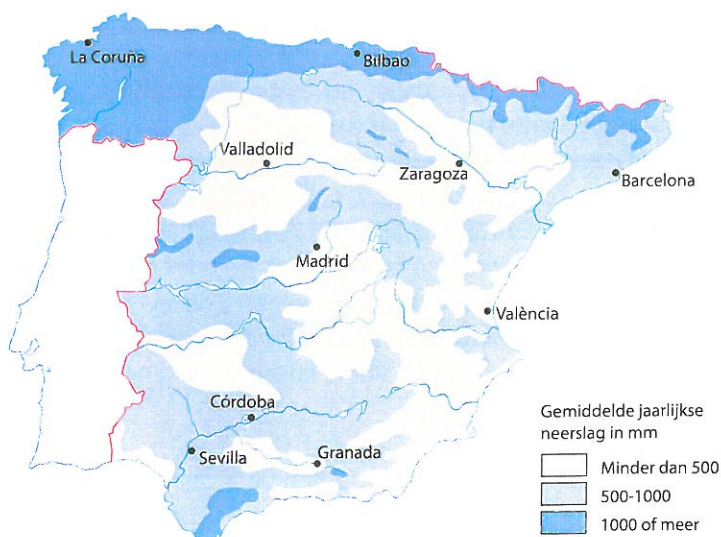
1A. Spanje • toerisme

1B. Spanje • bevolkingsdichtheid

1C. Spanje • neerslag

Taak 15: Studievaardigheden 4 - Studieteksten

Tekst 1

ADHD

Misschien ken je wel iemand met ADHD, of heb je zelf ADHD. Maar wat is ADHD precies? Kinderen met ADHD reageren soms anders dan kinderen zonder ADHD. Ze hebben vaak problemen met drie dingen: ze vinden het moeilijk om op te letten, ze bewegen veel meer en ze zeggen of doen vaak dingen voordat ze erover nadenken.

Kinderen met ADHD vinden het moeilijk om zich te concentreren. Het is dus lastig voor ze om lang met hun taken bezig te zijn. Ze hebben moeite om op te blijven letten, want ze worden snel afgeleid door allerlei dingen om hen heen.

Hyperactiviteit is een moeilijk woord voor veel bewegen. Kinderen met ADHD bewegen veel en vinden het erg lastig om stil te blijven zitten. Ook zijn deze kinderen vaak onrustig in hun hoofd. Hierdoor is rustig zijn erg moeilijk voor ze.

Impulsiviteit betekent dat kinderen dingen doen of zeggen zonder dat ze erover nadenken. Als er iets in hun hoofd opkomt, dan doen ze dat meteen. Maar ze denken er niet eerst over na of een ander dat wel leuk vindt en of het wel mag.

Maar soms vinden kinderen met ADHD het helemaal niet moeilijk om op te letten of stil te zitten. Als ze iets heel erg interessant vinden, dan gebruiken ze al hun energie om op te kunnen letten. Sommige kinderen met ADHD zijn erg creatief, ze hebben dan erg leuke ideeën. Kortom: kinderen met ADHD zijn net als andere kinderen, alleen vinden ze sommige dingen lastig.

Tekst 2

Boerderijen

Boerderijen hebben een woongedeelte en een bedrijfsgedeelte. In het bedrijfsgedeelte is de stal voor het vee. Er zijn ook schuren voor het opbergen van de oogst. In de schuren staan ook de werktuigen, zoals de ploegen en trekkers. Bij sommige boerderijen staan de schuren en het woonhuis los van elkaar. Soms zijn ze allemaal ondergebracht in één gebouw.

Veel streken in ons land kennen hun eigen type boerderij. Sommige mensen kunnen aan de hand van een plaatje precies zien in welke streek de boerderij staat.

Dit zijn een aantal belangrijke typen boerderijen:

- Bij de *kop-hals-romp-boerderij* staat vooraan het huis, de kop. Dat huis is verbonden met een hoge schuur voor het vee en de oogst, de romp. Het lagere gedeelte tussen het woonhuis en de schuur wordt de hals genoemd. Dit soort boerderijen is vooral in Friesland te vinden.
- In Noord-Holland staan vooral *stolpboerderijen*. Alle ruimtes zitten vaak in één gebouw. De boerderij lijkt wel wat op een piramide.
- In Brabant zijn veel *langgevelboerderijen* te vinden. Bij deze boerderijen zitten alle deuren in een van de zijkanen. Dit deel van het de boerderij heet de gevel. Daarom wordt dit soort boerderijen langgevels genoemd.
- In Limburg zijn vooral *gesloten hoeves* te vinden. Het zijn vaak grote boerderijen waarbij de schuren los staan van het woonhuis. Ze staan in een vierkant om een soort binnenplaats. Soms hebben ze wel wat weg van een kasteeltje.

Tekst 3

Je eigen aardappel

De aardappel komt oorspronkelijk uit Zuid-Amerika. Later zijn de Spanjaarden en de Italianen de aardappel als groente gaan eten. In Frankrijk heeft men eerst nog lang gedacht dat de aardappel giftig was voor mensen. Wij zijn er nu zo aan gewend geraakt aardappelen te eten, dat de aardappel niet uit de supermarkt is weg te denken.

Je kunt aardappelen vrij gemakkelijk zelf laten groeien. Om het uit te proberen heb je twee of drie aardappelen nodig. Kies als het kan aardappelen met uitlopers. Dit zijn witte worteltjes die al uit de aardappel groeien. Je hebt dan meer kans op succes. De meeste aardappelen die je in de supermarkt koopt, zijn echter tegen uitlopen behandeld. Dat komt omdat ze bedoeld zijn om op te eten en niet om mee te tuinieren.

Hoe ga je nu te werk? Je neemt een grote pot. Je doet er vochtige aarde in en maakt een paar holletjes waar je de aardappelen in legt. Daarna dek je de aardappelen af met aarde en giet je er flink wat water over. En dan maar wachten. Als eerste zie je uit de aarde groene stengels met blaadjes groeien. Het duurt nog 6 tot 10 weken voordat er bloemen aan komen.

Op een dag zijn de bloemen uitgebloeid. De stengels en de blaadjes worden geel en verdorren. Dat betekent dat er geoogst kan worden. De aardappelen die je geplant hebt, zijn helemaal zacht geworden. Dit komt, omdat al het voedsel op is. Er omheen zijn allemaal nieuwe aardappelen gegroeid die je zo kunt eten.

Tekst 4

Judo

Judo is een van oorsprong Japanse vechtsport die rond 1882 is ontstaan. Het woord betekent 'zachte weg' of 'zachte manier'. Bij judo leer je van iemand te winnen door hem te laten vallen. Je laat je tegenstander vallen zonder dat hij zich pijn doet en je houdt hem vast zodat hij niets meer kan doen.

Judoka's dragen een witte katoenen broek en een kimono (soort jas) die door een band bijeen wordt gehouden. Het geheel noemt men de judoji. Tijdens wedstrijden van hoog niveau, zoals de Nederlandse Kampioenschappen, draagt de ene judoka een wit pak en de andere judoka een blauw pak. Door dit verschil is deze wedstrijd beter te volgen voor het publiek en de scheidsrechters.

Judoka's gebruiken verschillende technieken. De staande technieken kunnen ingedeeld worden in beenworpen, schouderworpen, armworpen, heupworpen en offerworpen. Liggende technieken zijn houdgrepen, armklemmen en verwurgingen. De technieken zijn erop gericht een tegenstander buiten het gevecht te stellen zonder hem te verwonden. Slaan, stoten en schoppen zijn bij judo verboden.

Aan de kleur van de band kun je zien hoe goed een judoka is. De kleur van de band van een beginner is wit. Als je beter wordt, kun je een volgende kleur band behalen, de gele band. Daarna gaat het door met de kleuren oranje, groen, blauw, bruin, zwart en rood. De laatste twee kleuren kennen nog een aantal verschillende klassen. De allerbeste judoka's dragen een brede witte band. Voor kinderen en jonge judoka's tot 12 jaar is er nog een onderverdeling waarbij aan een band een anders gekleurd einde (de 'slip') kan zitten om aan te geven dat de judoka tussen de gedragen band en de volgende in zit.

Tekst 5

Het maken van kaas

Om kaas te maken heb je melk nodig. Tien liter melk is genoeg voor één kilo kaas. Melk alleen is echter niet genoeg. Je hebt ook zuursel en stremsel nodig. In zuursel zitten bacteriën die de suiker uit de melk opeten. Hierdoor krijgt de kaas een lekkere smaak en blijft hij langer houdbaar. Stremsel zorgt ervoor dat de 'vaste' stoffen in de melk gaan samenklonteren. Hierdoor wordt de melk als het ware dikker.

De dikke melk wordt daarna in stukjes gesneden tot er kleine, witte korrels overblijven: dit heet de wrongel. De wrongel drijft in vocht, dat 'wei' wordt genoemd. De wei gaat naar andere fabrieken (hiervan wordt o.a. frisdrank gemaakt). Van de wrongel wordt kaas gemaakt. De nog korrelige wrongel wordt verzameld in een rond vat. In dit vat wordt de wrongel stevig geperst. Zo krijgt de kaas zijn vorm.

Na het persen rollen de kazen in het pekelbad. Een pekelbad kun je vergelijken met een heel groot zwembad met zout water. Het zout trekt in de kaas, waardoor de kaas stevig wordt en smaak krijgt. Door het zout is de kaas ook langer houdbaar.

Na het pekelen gaan de kazen naar het pakhuis. Daar krijgen ze een plastic bescherm laagje waardoor ze minder vocht verliezen en niet gaan schimmelen. Nu kan het rijpen beginnen. Dit duurt minimaal 4 weken. Door het rijpen verandert de kleur. Die gaat langzaam van lichtgeel (jonge kaas, 4 weken oud) naar lichtbruin (oude kaas, 10 maanden). Naarmate de kaas langer rijpt, wordt hij droger en harder en wordt de smaak pittiger.

Tekst 6

Kippen

Kippen eten graankorrels en maïs. Wormen vinden ze ook lekker om te eten. Met hun sterke poten woelen ze de grond om en met hun snavel pikken ze de wormen uit de grond. Ook moeten kippen een bakje met grit hebben om uit te eten. Grit bestaat uit gebroken schelpjes die de kippen eten om genoeg kalk binnen te krijgen. Die kalk gebruiken ze om sterke eierschalen te maken. Kippen drinken veel water.

Een kip heeft geen tanden en kiezen. Toch kan de kip grof voedsel eten en verteren. Het voer dat de kip oppikt, komt via de snavel en de slokdarm in de krop. In de krop wordt het voer zacht gemaakt door spuug. De voedselbrij schuift dan door naar de kliermaag. In de kliermaag vindt de eerste afbraak van voer plaats. Daarna komt het voer in de spiermaag. Hierin worden de grove voedseldeeltjes gemalen. Een kip gebruikt hiervoor steentjes. Steentjes zijn de kiezen voor een kip. Een kip pikt steentjes met scherpe kanten op. In de spiermaag helpen deze steentjes om het voer te vermalen. Dan gaat het verteerde voedsel naar de darmen. Hier worden de voedingsstoffen in het bloed opgenomen. Ten slotte gaan de voedselresten en de steentjes naar de endeldarm en poept de kip ze uit.

Tekst 7

Treinen in Nederland

In ons land rijden veel soorten treinen. Stoptreinen rijden korte stukken en stoppen op elk station. Sneltreinen rijden lange stukken en stoppen niet overal, daarom gaat het reizen sneller. Een derde soort treinen zijn de intercity's, dat is een Engels woord voor 'tussen steden'. Deze treinen stoppen alleen in grote of belangrijke steden, zoals Amsterdam en Rotterdam.

Bijna alle treinen in Nederland hebben twee kleuren: blauw en geel. Dat zijn de kleuren van het bedrijf dat de treinen laat rijden, de Nederlandse Spoorwegen. Naast deze kleuren kun je de treinen ook herkennen aan hun vormen en merknamen. En daar zitten leuke merknamen bij: de Buffel, de Railhopper, de Sprinter, de Dubbeldekker, de Koploper en de Hondenkop.

De meeste treinen in Nederland hebben een elektromotor, we noemen dat elektrische treinen. Boven het spoor zie je dan stroomdraden lopen. Zonder die draden kan de elektrische trein niet rijden. In sommige delen van ons land zijn geen stroomdraden. Daar rijden treinen met een dieselmotor. Diesel is een brandstof die ook voor sommige auto's gebruikt wordt. Een dieseltrein kan overal rijden, dus ook op stukken spoor met een stroomdraad.

Tekst 8

Wat is een vallende ster?

Een ster is een enorme bol gas die warmte en licht uitstraalt. Wat wij een vallende ster noemen, is eigenlijk geen ster. Een vallende ster is een stuk steen dat eerst in de ruimte om de zon heen draait. Sommige van die stenen komen in de buurt van de aarde.

Als de stenen te dicht in de buurt van de aarde komen, dringen ze met een enorme kracht door de atmosfeer. De atmosfeer is de luchtlaag om de aarde. De wrijving is dan zo groot dat de stenen in brand vliegen. Daardoor kunnen wij ze 's nachts op aarde zien als kleine, lichtgevende streepjes.

De meeste vallende sterren branden helemaal op in de atmosfeer. Maar sommige branden niet helemaal op en komen op aarde terecht. Daar slaan ze een put of krater in de grond. Over de hele aarde kom je deze putten of kraters tegen. Stenen die vanuit de ruimte op de aarde terechtkomen worden meteorieten genoemd.

Tekst 9

Waarom prikt een brandnetel?

Ben jij wel eens in een brandnetel gevallen? Dan kreeg je vast allemaal rode bultjes en kriebelde het heel erg. Hoe komt het nu eigenlijk, dat wij jeuk krijgen van brandnetels?

Aan de onderkant van een brandnetelblad zitten allemaal kleine haartjes. Daarin zit een scherp sap. Als je het blad aanraakt, breekt de bovenkant van de haren af en prikken de scherpe puntjes van de haren in je huid. Er ontstaat een piepklein snijwondje. Als het sap in dit kleine wondje komt, gaat je huid heel erg jeuken en voelt je huid branderig aan.